

АКТУАЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ЗМАГАНЬ В СИСТЕМІ АДАПТИВНОГО СПОРТУ (НА ПРИКЛАДІ INVICTUS GAMES)

Ірина Шуста, Мар'ян Пітин

*Львівський державний університет фізичної культури,
м. Львів, Україна*

Актуальність теми. Адаптивний спорт – це особлива, невід’ємна частина фізичної культури та олімпійського руху загалом. Основною відмінністю адаптивного спорту від адаптивної фізичної культури є досягнення високих спортивних результатів у змагальній діяльності. Змагання є функціональним і структурним ядром спорту, без якого він втрачає свою сутність та значущість. До найбільш відомих змагань з адаптивного спорту належать Паралімпійські ігри, Дефлімпійські ігри та Ігри Спеціальних Олімпіад.

Історично до цієї групи змагань вживали назву «Ігри за медико-реабілітаційною приналежністю», адже це саме та категорія спорту, де змагаються спортсмени з різними вадами. У Паралімпійських іграх беруть участь спортсмени з вадами зору, пошкодженнями хребта і спинного мозку, церебральним паралічем, ампутаціями та іншими ушкодженнями опорно-рухового апарату. У Паралімпійських іграх 1996–2000 рр. брали участь також спортсмени з вадами інтелекту. У Дефлімпійських іграх беруть участь спортсмени з вадами слуху. Спортсмени з вадами інтелекту беруть участь в Іграх Спеціальних Олімпіад [2].

До змагань, які належать до адаптивного спорту, варто віднести Всесвітні та Європейські ігри незрячих «Eurosport», Всесвітні спортивні ігри паралегіків, Всесвітні ігри людей з ампутаціями. У 1989 р. вперше проводили Міжнародні спортивні змагання людей з імплантатами у серці [1].

Можна стверджувати, що останніми роками популярність до адаптивного спорту зростає. Люди з інвалідністю беруть участь у різноманітних змаганнях, населення переконується у тому, що змагатися можуть не тільки здорові люди, а й особи, котрі мають такі складні ураження, як сліпота, пошкодження опорно-рухового апарату тощо [2].

Ігри Нескорених мають на меті подолати стереотипи у ставленні до військовослужбовців з інвалідністю, змінивши їх на відчуття гордості та поваги до людей, котрі мають унікальний досвід. В Україні для пора-

нених військових пропонують також такі менш масштабні змагання, як «Warrior legend».

Мета – з'ясувати необхідність наукового вивчення становлення змагань у системі адаптивного спорту (на прикладі Invictus Games).

Методи дослідження: аналіз та узагальнення літературних джерел, аналіз документів.

Результати. Одним з доказів сучасного прогресу адаптивного спорту є виникнення нових масштабних змагань під назвою – Invictus Games, або Ігри Нескорених.

Invictus Games – це міжнародні спортивні змагання для військовослужбовців та ветеранів, котрі отримали поранення внаслідок виконання службового обов'язку. Засновником Invictus Games є принц Гаррі.

У 2013 році принц Гаррі відвідав Warrior Games у США та побачив, яку важливу та корисну роль спорт може відігравати у реабілітації поранених, травмованих або хворих військовослужбовців та ветеранів. Уже у 2014 році заснована принцом Гаррі Фундація Ігор Нескорених (Invictus Games Foundation) провела перші Ігри Нескорених. Участь у перших Іграх взяли 400 спортсменів із 13 країн. Перші Ігри нескорених відбулися 2014 року в Олімпійському парку королеви Єлизавети у Лондоні. У 2015 році змагань не відбулось, щоб команди могли краще підготуватися до Ігор 2016 року, які проводилися в Орландо (Флорида). Містом-організатором Ігор Нескорених 2017 року стало Торонто у вересні, у рамках святкування 150-річчя поселення в Канаді. Збірна України взяла вперше тут участь. З кожним роком кількість країн-учасниць збільшується, наприклад, у 2017, крім України, вперше взяла участь команда з Румунії [4].

На своїх перших Іграх Нескорених 2017 року у канадському Торонто команда з України здобула 14 медалей: 8 золотих, 3 срібні та 3 бронзові. Одразу 4 золоті медалі здобув армієць Павло Будаєвський. За один день Павло виборов 4 «золота». У запливах на всі дистанції – 50 та 100 метрів вільним стилем, 50 метрів на спині і 50 метрів – брасом. Тепер Павло Будаєвський – найрезультативніший спортсмен Національної збірної Ігор Нескорених.

Invictus Games 2018 року будуть проводитися 20–27 жовтня в Сідней (Австралія). Події цих Ігор охоплять цілий Сідней – від Олімпійського парку до порту Сідней–Харбор. Змагання будуть проводитися на декількох майданчиках. Олімпійський парк стане центральним місцем змагань. Цього року в Іграх Нескорених бере участь 18 націй – до країн-учасниць

Ігор Нескорених доєдналася Польща. Таким чином, у Іграх бере участь Афганістан, Австралія, Канада, Данія, Естонія, Франція, Грузія, Німеччина, Ірак, Італія, Йорданія, Нідерланди, Нова Зеландія, Польща, Румунія, Україна, Великобританія, США [5].

У Сідней візьмуть участь близько 500 спортсменів, кожний з яких приїде з рідними чи друзями, це ще близько 1000 осіб [4].

Для участі в Invictus Games спортсмени подають заявки на участь, потім проходять спортивні тестування. Після спортивних тестувань на них чекають Національні Ігри Нескорених у Києві. Відтак відбувається засідання Комісії з відбору атлетів до Національної збірної Ігор Нескорених. На наступний день відбувається офіційне оголошення складу Національної збірної. Зареєструватися на відкриті спортивні тестування можуть ветерани та чинні військовослужбовці Збройних сил України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Національної поліції України, Служби безпеки України, а також добровольчих формувань, які були поранені, травмовані або захворіли під час або внаслідок виконання службових обов'язків в зоні бойових дій АТО або під час миротворчих операцій за участі України [6].

Учасники Invictus Games 2018 року візьмуть участь у таких видах спорту: стрільба з лука, легка атлетика, веслування, велоспорт, плавання, екстремальне керування Jaguar Land Rover, пауерліфтинг, вітрильний спорт, волейбол сидячи, баскетбол у візках, регбі у візках. Це адаптивні види спорту, які відрізняються від звичайних деякими змінами у правилах та обладнанні [4].

Висновки. Постає актуальне науково-практичне завдання виявити передумови та особливості становлення нових змагань у системі адаптивного спорту. Необхідно проводити ґрунтовне вивчення сучасних змагань, таких як Invictus Games. Зважаючи на популярність адаптивного спорту в Україні та світі, зазначене формує потребу звернення уваги фахівців до цієї нової соціальної практики.

Список використаних джерел

1. Бріскін Ю. А. Теоретико-методичні основи інваспорту : [монографія] / Ю. А. Бріскін. – Львів : Кварт, 2005. – 355 с., іл.
2. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів у міжнародному олімпійському русі. – Львів : Край, 2006. – 346 с., іл.

3. Ігри Нескорених [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.5.ua/sport> (дата перегляду: 22.02.2018).
4. InvictusGames [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://invictusgames-foundation.org> (дата перегляду: 21.02.2018).
5. InvictusGames [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://invictusgames.in.ua> (дата перегляду: 19.02.2018).
6. InvictusGames [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mukachevo.today/news> (дата перегляду: 23.02.2018).